

Alguns conceptes i recursos per a la introducció de l'Activitat Física a persones amb discapacitat

Josep Oriol Martínez i Ferrer

L'aprenentatge motriu en les persones amb discapacitat és un procés generalment complex, amb diferents fases i de diferents signes, molt marcat per les seves variables situacions funcionals, a part de les possibles implicacions personals i col·lectives, a què és sotmesa la persona.

Per això és necessari conèixer certs conceptes bàsics, en especial del seu aprenentatge motriu i alguns recursos didàctics i metodològics que facilitin el seu desenvolupament motriu en un ambient motivador, facilitador i integrador, que no marqui diferències amb altres grups i que respecti, a cada tot moment, la seva diversitat.

Introducció

Les activitats físiques i l'esport són tan antics com l'ésser humà, i es pot afirmar que on és l'home es fa esport. Però aquest desenvolupament físic i esportiu no ha estat, ni molt menys, el mateix si aquest ésser humà presentava algun tipus de discapacitat física, psíquica o sensorial.

Un dels factors principals que han donat lloc a aquest retard ha estat la falta de coneixement dels condicionants, i dels factors principals que condueixen a l'aprenentatge motriu.

Actualment, ja comencen a estudiar-se seriosament i a descobrir-se quins són els principals, la qual cosa està facilitant la tasca d'introduir les activitats físiques i de l'esport en poblacions especials, en aquest cas en les persones amb discapacitat. D'aquesta manera se n'afavoreix, sense cap dubte, la integració, amb garanties, i és ja una eina més per facilitar-los una major i millor qualitat de vida.

1. Antecedents històrics de l'aprenentatge motriu en persones amb discapacitat

No hi ha cap precedent històric que representi un apropament a aquest concepte fins a finals del segle XVIII. És a l'escola esportiva sueca de finals del segle

XVIII i principis del segle XIX on començà a desenvolupar-se un nou concepte d'aprenentatge, tot gràcies a les experiències viscudes pel seu fundador, el militar suec Mr. Per-Henrik Ling, el qual, després de rebre greus ferides de guerra i quedar en molt males condicions físiques, intenta recuperar-se mitjançant les tècniques d'entrenament esportiu de l'època, tot i que no va obtenir-ne un bon resultat. És a partir d'aquí que es va preocupar d'estudiar el cos humà i les seves funcions fisiològiques, i va arribar a perfeccionar un mètode de reeducació motriu i esportiu en què els exercicis reforçaven el vigor i l'harmonia de les parts més debilitades del cos, i que buscava sempre un equilibri perfecte entre els elements orgànics i funcionals i una millora de l'atenció, la voluntat i la imaginació de la persona.

Després van seguir altres experiències a l'escola alemanya de Colònia i d'altres experiències, a França i Anglaterra. Però no ha estat fins a l'Era dels Minusvàlids, a la segona meitat del segle XX, quan veritablement les persones amb discapacitat han estat integrades al món de les activitats físiques i esportives amb llibertat, i amb el beneplàcit de tota la societat.

Després de les dues guerres mundials, principalment de la segona, és quan els països industrialitzats entren en una remodelació dels seus costums i valors socials, entre els quals es troba l'esforç per millorar la qualitat de vida de les persones amb discapacitat. Es tracta d'una nova era per a la humanitat, en què algunes professions com la medicina, l'arquitectura, la legislatura, la psicologia, la sociologia, etc., conjunten els seus esforços i coneixements per tal d'optimitzar la vida de les persones amb discapacitat.

2. Aspectes significatius de l'aprenentatge motriu en persones amb discapacitat

Les activitats físiques i esportives es consideren, actualment, una font de salut i de felicitat humana important; és per això que les activitats esportives destinades a les persones amb discapacitat tenen una importància vital, avui dia, en l'aplicació d'un **pla integral salut** per a aquestes, ja que actuen principalment a:

- Conservar i, si és possible, millorar les capacitats físiques i mentals, que han estat restaurades mitjançant la rehabilitació mèdica o que han estat conservades amb mesures de prevenció sanitària adequades.
- Enfortir l'autoestima, per afavorir la confiança en les seves capacitats i competències.
- Afavorir el procés de socialització i normalització.

L'aprenentatge motriu en les persones amb discapacitat és un procés molt complex, amb diferents fases i de diferents signes, segons les diferents deficiències, especialment les de tipus congènit o les de tipus adquirit en edats posteriors, a part de les possibles implicacions personals i col·lectives a què se sotmet la pròpia persona. Podem fer, per tant, certes diferenciacions entre les diferents minusvalideses, des del punt de vista de la integració a la pràctica esportiva.

En primer lloc, tindrem les discapacitats congènites o adquirides en la primera infància. El nen es desenvolupa i aprèn a relacionar-se amb el món que l'envolta i amb la societat, amb la seva discapacitat a sobre. El més probable és que afecti la seva vida emocional, que vagi a escoles especials, i que determini, per tant, les seves amistats i perspectives de futur. En aquests casos, l'aprenentatge motriu forma part del seu pla de formació i es converteix en un element de relació i de motivació des de les perspectives físiques, psíquiques i socials. En aquests casos, les activitats físiques i esportives poden tenir caràcter terapèutic, estimuladors i rehabilitadors, però la seva aportació principal és la integració i l'autoestima, encara que sols sigui en el seu ambient.

L'altre grup seria el de les persones amb deficiències adquirides a la joventut o a l'edat adulta. L'afectació física, psíquica o sensorial talla de cop una línia i un estil de vida. Les persones afectades sucumbeixen inicialment per després començar un llarg i complicat camí rehabilitador i integrador. La pràctica esportiva, emmarcada en el procés de reeducació motriu, neix en els mateixos hospitals o en les unitats de rehabilitació com un element més de les activitats de readaptació al nou paper dins la societat que, a partir d'aquell moment, tindrà la persona amb discapacitat.

3. Estructura general de la iniciació motriu en les persones amb discapacitat

El procés d'iniciació motriu per a persones amb discapacitat ha de contemplar-se, sempre, des de la perspectiva de la millora de la salut i de la qualitat de vida, per poder afavorir-ne posteriorment el procés de continuïtat, ja sigui com una activitat lúdica i / o de manteniment de la salut, o bé com una activitat més emmarcada dins de l'esport adaptat.

Aquest procés d'iniciació motriu ha d'estar dirigit sempre segons els criteris següents:

- Planificar les activitats tenint en compte que els seus usuaris seran persones amb problemes d'aprenentatge o reeducació motriu.
- Definir els objectius que es volen assolir: rehabilitar, capacitar, prevenir i desenvolupar físicament.
- Adaptar les activitats amb la finalitat d'afavorir la participació integral de les persones amb diferents discapacitats.
- Dissenyar les activitats amb l'objectiu de millorar les capacitats motrius, procurant un desenvolupament motor màxim, especialment de les àrees anatòmiques indemnes o recuperables.
- Dirigit per equips professionals multidisciplinaris i amb models de treball pausat, i amb fases ben definides.

3. Conceptes bàsics de l'aprenentatge motriu en les persones amb discapacitat

Analitzarem a continuació algunes idees bàsiques relacionades amb l'aprenen-

tatge motriu, que poden ser útils per la seva aplicació a l'ensenyament de les persones amb discapacitat física, sensorial o psíquica.

3.1. Com aprenen els nens a ser competents en l'àmbit motor i de l'activitat física

No es coneix totalment el procés pel qual els nens arriben a ser competents motriument; però sí que està ja demostrat com influeixen i convergeixen sobre les àrees de control:

- Perceptivocognitives
- Motrius
- Afectives del subjecta amb relació al medi

Els nens comencen a mostrar la seva competència quan saben el que cal fer i ho fan, fent servir el seu repertori de respostes, i quan ja tenen aquest repertori de respostes i saben gestionar-lo.

Des de la perspectiva evolutiva suposa que, en les diverses interaccions amb el mitjà, ja tenen coneixement declaratiu i procedimental.

Les seves actuacions motrius, a partir d'aquell moment, ja deixen una empremta sentimental / emocional, generalment de satisfacció o d'insatisfacció, que des d'aleshores sempre els ajuda a millorar la seva competència.

3.2. Que suposa, de fet, ser un subjecte competent en l'aprenentatge motriu

Bàsicament podrem diferenciar 4 fases del procés d'aprenentatge motriu:

- Poder seleccionar les informacions rellevants d'una situació o d'un problema.
- Elaborar un pla d'acció adequat per a solucionar el problema.
- Programar i dur a terme la seqüència de moviments previs.
- Avaluar l'efecte de les seves accions i formular nous plans d'acció.

Els nens, des de la infantesa, intenten assolir objectius molt diferents i, per tant, utilitzen d'una manera molt variable els seus recursos perceptius i motrius. Però, què passa quan els recursos estan afectats i no hi ha gaire desig de ser competents? Es pot extrapolar el desenvolupament de la competència motriu a les poblacions especials? Clarament veurem que hi ha factors diferenciadors en el desenvolupament de les persones amb discapacitat i que, per tant, s'haurien de tenir en compte en aquestes situacions.

3.3. La competència motriu en les persones amb discapacitat

Quan ens referim a aquest tipus de població, hem de tenir en compte una sèrie de característiques que la defineixen:

- Gran heterogeneïtat de les situacions de discapacitat, des de poca a molta.
- Probablement hi ha dèficits en el coneixement declaratiu i procedimental per la falta de pràctica esportiva.
- Però pot ser causa del coneixement afectiu: **Autoconcepte**, sentiment subjectiu de capacitat.

En les persones amb discapacitat, hi ha molts dèficits des de la infantesa que poden provocar, entre altres, alteracions del desenvolupament motriu:

Retard motor
Poca vitalitat física
Problemes posturals
Tics, males posicions, vicis
Obesitat

Tot això crea un cercle viciós que porta a més incompetència. Aquestes alteracions són agreujades molts cops per les discapacitats invisibles, creades per l'entorn familiar, sovint sobreprotector.

Estudis recents han demostrat que els agents socials, escolar i extraescolar, afavoreixen l'aprenentatge motriu i la competència en les persones amb discapacitat, a diferència de les poblacions sense discapacitat en què és l'entorn familiar, especialment els pares, el promotor i màxim motor.

3.4. Factors que tenen major influència en el desenvolupament motriu en poblacions especials

És difícil destacar factors comuns en poblacions especials amb característiques heterodoxes. Se'n poden destacar les següents:

- Ambient emocional i motivacional
- Expectatives sobre la capacitat d'aprenentatge
- El context de la pràctica com a element afavoridor de l'aprenentatge
- El paper de les retroalimentacions externes en l'adquisició motriu

a) *Ambient emocional i motivacional*

L'**autoconcepte** es forma a la primera infància, com a resultat de les diferents interaccions socials i culturals que rep el nen.

Es configura com una competència percebuda, basada en experiències d'èxit i de fracàs quan interactuen amb el seu medi o entorn. En un segon nivell, el nen estableix en quines circumstàncies és competent o no amb el medi.

Finalment, genera el seu sentiment de desconfiança en les pròpies capacitats i la seva autoestima.

El nen amb discapacitat desenvolupa el seu propi concepte d'Autoconcepte Motor, que pot ser negatiu per al seu aprenentatge motriu.

- Tedford i Surey (1981) van establir quatre possibilitats:

- 1- Sucumbir-hi, no ser capaç de superar-la.
- 2- Negar-se a acceptar la condició de discapacitat: frustració constant.
- 3- Acceptar la condició de discapacitat d'una manera positiva.
- 4- Ajustar-se a la seva discapacitat i progressar, acceptant-ne els resultats, siguin els que siguin.

Tot això afecta el seu desenvolupament, el seu aprenentatge: la motivació per aprendre. Serà, doncs, necessari afavorir el procés de **retribució**:

- Fases que afavoreixen el procés de retribució de les competències motrius
- Fer comprendre que, si no surten bé, cal més esforç.

- Destacar-ne el valor perquè s'esforcin.
- Enfortir-los quan surtin bé .
- Afavorir la relació entre les seves atribucions i els èxits.
- Normes per aconseguir els nivells de competència per a una bona reatribució:
  - Dominar la seva habilitat i no competir amb d'altres.
  - Objectius i específics.
  - Significatius.
  - Possibles d'aconseguir.
  - Preveure diferències individuals.
  - Basar-se en experiències anteriors.
  - Objectius a curt termini.
  - Objectius a llarg termini.

b) Expectatives sobre la capacitat d'aprenentatge

L'ensenyant esportiu sempre tindrà present les premisses formatives següents:

- Els ensenyants han de creure en les possibilitats d'aprendre dels nens amb discapacitat, malgrat les seves deficiències greus.
- Han de tenir molt en compte que el nen aprèn segons les expectatives que sobre ells manifesten els seus ensenyants.

c) El context de la pràctica com a element afavoridor de l'aprenentatge

S'han de crear condicions sempre positives per a la pràctica motriu i sobretot s'han d'utilitzar correctament tots els suports didàctics i metodològics:

- Material adaptat, no que el nen s'adapti al material.
- Metodologia didàctica adequada.
- Afavorir experiències d'èxit i riques amb informacions.
- Crear condicions correctes de pràctica en qualitat, quantitat i organització.

D'altra banda, sempre s'han d'evitar contextos de pràctica que no afavoreixin l'aprenentatge, com ara:

- Seleccions humiliants entre companys.
- Massa èmfasi en jocs o pràctiques eliminatòries.
- Metodologies massa rígides que no respectin la diversitat.

d) El paper de les retroalimentacions, feedback, externes en l'adquisició motriu

Són diverses les influències externes davant de l'adquisició motriu en el nen discapacitat, en especial les derivades de l'acció directa del responsable d'aquest aprenentatge, voluntari o involuntari.

El paper de l'adult /ensenyant és molt important en l'aprenentatge.

- Les seves intervencions tenen un paper molt important en la formació del nou autoconcepte i del sentiment de competència.
- Per poder intervenir-hi correctament, cal conèixer les tasques i saber-les observar i analitzar correctament:

En el context de l'anàlisi de les tasques, és sempre necessari remarcar:

- La situació del subjecte.
- Les condicions ambientals.
- I no solament la dificultat objectiva de la tasca.

Pautes per a l'observació de les habilitats motrius, en benefici de la retroalimentació:

- Analitzar les tasques que hauran d'aprendre.
- Dividir las tasques en diferents fases de realització.
- Avaluar cada fase de manera crítica, i diversificar-ne l'observació.
- Centrar l'atenció en els aspectes més rellevants de cada fase i moment.
- Avaluar el moviment implica aspectes forts i febles.
- Reafirmar (refinar) els aspectes forts.
- Corregir els errors, en primer lloc, els primaris, és un tasca fonamental de l'ensenyant.

4. Criteris d'adaptació a la discapacitat física

Els criteris d'adaptació que es descriuen en aquest apartat no han de ser presos com a obligatoris o constants. Són simplement solucions que, segons el tipus d'activitat física de les persones amb discapacitat, poden ser aplicades o no. Aquest apartat no té vocació de ser un receptari, sinó de ser una guia d'orientacions que, sens dubte, és ampliable i flexible segons la realitat i el criteri de cada educador.

Seguirem, per tant, els criteris establerts per Rios, M i Carol, N (1998) en el seu llibre, modificats en el nostre cas per aplicar-los a un marc referencial de *situació de persona amb seqüela d'Espina Bífida Ambulant, en un grup inclusiu*. Aquest exemple ha estat escollit perquè calia aplicar-lo a la Llicenciatura de Ciències de l'Educació Física i l'Esport de la nostra Facultat Blanquerna, ja que, en el curs universitari 2004 -- 2005, s'ha matriculat al primer curs, per primer cop, un alumne amb aquestes característiques funcionals.

4.1 L'espai

- Cal **delimitar** l'espai per compensar les dificultats de mobilitat que poden presentar-se.
- Cal **un terreny llis** per afavorir els desplaçaments segons el tipus de deambulació. Haurien d'evitar-se superfícies irregulars o amb grava, terra, sorra, perquè dificulten la mobilitat i provoquen més fatiga.
- Cal **un terreny pla** per evitar que els desnivells dificultin l'arrencada i els desplaçaments dels participants usuaris de cadira de rodes.
- Cal **variar les distàncies** (augmentar les dels participants sense discapacitat o reduir la del participant amb discapacitat). Per equiparar el desavantatge en carrera, es recomana que es realitzi una cursa prèvia i s'observi la diferència entre la majoria del grup i el participant amb mobilitat reduïda. Tenint aquesta distància aproximada, ja es pot aplicar a la resta d'activitats.

- Cal que hi hagi **refugis**, que permetin al participant amb mobilitat molt reduïda un temps de descans i d'avantatge.
- S'haurà de tenir en compte, per evitar lesions, que els participants usuaris de cadira de rodes amb poc domini de la cadira es trobin **lluny de les parets i de possibles obstacles**.

4.2. El material

- S'han d'utilitzar **materials tous** per a participants amb problemes de premsatge.
- Cal utilitzar **material alternatiu o adaptat** a les seves característiques funcionals.
- En alumnes amb problemes de columna vertebral que presentin grans desviacions (p.e. escoliosi) i portin bitutors i/o croses, per facilitar una base correcta de sustentació i evitar la pronunciació de les corbes, depenent de les situacions, es facilitarà que pugui seure en una **cadira** (p.e. en llançament estàtic de pilota, recepcions).
- En usuaris en cadira de rodes, en el moment previ a l'inici de l'activitat, cal **cobrir els reposapeus amb escuma** per evitar lesions als companys.
- Als participants ambulants i amb grans problemes d'equilibri, se'ls pot facilitar un **caminador** perquè millorin els desplaçaments i l'estabilitat, tenint en compte les possibilitats de cops amb la resta de companys.
- Es convenient comptar amb proteccions (**genolleres i colzeres**) en tot tipus de participants que puguin tenir tendència a caigudes per manca de bona estabilitat.

4.3. La normativa

- Cal modificar els **reglaments** de les activitats o jocs, i introduir noves normes o prohibicions específiques.
- S'han de variar els **sistemes de puntuació** i els seus requisits (p.e. que tots hagin de tocar o passar la pilota abans d'aconseguir un punt).
- Cal que el grup faci servir el ritual de **comptar** en veu alta per donar més temps als companys amb poca mobilitat.
- Cal donar **poders**, avantatges, per allargar la permanència del participant amb mobilitat reduïda en el joc (p.e. donar més "vides" que als altres).
- **Quan portin el rol de perseguïdors**, els participants amb problemes de mobilitat "tocaran" els altres quan es creuin a un metre de distància o quan arribin paral·lelament a la seva alçada i cridin el nom + "tocat!".
- **Quan portin el rol de perseguïts**, els participants amb problemes de mobilitat, per no provocar desequilibris en girar el cap i mirar cap endarrere, s'aplicarà també el criteri anterior.
- Per seguretat, es **penalitzaran les topades** amb les cadires de rodes o els tocs amb els participants amb croses o caminadors.

4.4. Les habilitats

- S'han de **modificar les formes de desplaçaments dels adversaris directes** per evitar quadripèdies i/o reptacions.
- Cal **modificar l'habilitat** perquè pugui ser realitzable.

- Cal **donar més habilitats a la resta del grup o als adversaris directes** en una situació competitiva que doni avantatge teòrica al participant amb mobilitat reduïda.

4.5. Necessitat de suport en l'activitat

- Pot ser necessària la col·laboració d'un monitor de suport que ajudi el participant amb mobilitat reduïda.
- Pot ser millor, i més educatiu, que aquest suport el doni un dels companys del grup cada vegada que sigui necessària (per a, per exemple, recollir o apropar-li pilotes).

4.6. Altres orientacions didàctiques

- Es recomanable que l'educador vagi **recordant**, de tant en tant, **les adaptacions** al grup, especialment quan el protagonista és el participant amb discapacitat.
- Hi haurà situacions en què caldrà (p.e. en activitat amb molt moviment de tot el grup) que l'educador o el monitor de suport "**faci d'ombra**" (és a dir, sigui a prop seu), per així poder evitar caigudes.
- En situacions molt competitives, per equiparar el desavantatge, cal **reduir el nombre d'integrants del grup** adversari.
- Quan el participant amb mobilitat reduïda ha d'estar pendent del que passa darrere seu, l'educador haurà de **fer d'*speaker***, i explicar el que passa en veu alta; d'aquesta manera evita que s'hagi de girar moltes vegades i perdi, per això, l'equilibri.
- Si el participant amb mobilitat molt reduïda **assumeix un rol d'agafador en solitari**, es reduirà l'espai i la resta de companys modificarà la manera de desplaçar-se (p.e. *pas de formiga*).

5. Consideracions finals

En resum, els factors que predisposen a un desenvolupament motriu adequat en les persones amb discapacitat són nombrosos i variats i, en l'actualitat, encara no estan tots definits i controlats.

Però unes idees han de quedar clares: enfortir l'autoconcepte motor, eliminar la por a l'equivocació, desenvolupar la confiança en les pròpies possibilitats, oferir un ensenyament de qualitat tècnica i humana, oferir nombroses oportunitats d'aprenentatge i presentar tasques adaptades a les diferents possibilitats dels subjectes, respectant sempre les diferències individuals, són algunes de les estratègies que els docents poden emprar per afavorir l'aprenentatge motor en els nens amb discapacitat i en d'altres poblacions especials.

BIBLIOGRAFIA

- Agulló, C; López-Herce, J.(1988). El niño disminuido físico: orientaciones a padres y educadores. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales - IMSERSO.-
- Arráez, J.M. (1998). Teoría y praxis de las adaptaciones curriculares en la educación física. Un programa de intervención motriz en la educación primaria. Málaga: Ed. Aljibe.
- Gallardo, M^aV.; Salvador, M^aL. (1994) Discapacidad motórica. Aspectos psicoevolutivos y educativos. Granada: Ed. Aljibe.
- Gomendio, M. (2000). Educación Física para la integración de niños con necesidades educativas especiales. Madrid: Gymnos.-
- Linares, P.L. (1993). Fundamentos psicoevolutivos de la Educación Física Especial. Granada: Ed. Universidad de Granada.
- Maffulli, N.; Chan, K. M.; Macdonald, R.; Malina, R. M.; Parker, A.; et al.(2001) Sports Medicine for Specific Ages and Abilities. London: Churchill Livingstone
- Martínez Ferrer, J.O. (editor científico) y colaboradores (2003): Libro de Actas CIDA 2003 - Conferencia Internacional sobre Deporte Adaptado – Fundación Andalucía Olímpica, Sevilla: Instituto Andaluz del Deporte.
- Martínez Ferrer, J.O. (2004). Paper de l'activitat física i l'esport adaptat en la normalització de les persones discapacitades, revista "ALOMA", número 13 gener 2004, pàg. 13-23. Barcelona: FPCE i E Blanquerna.
- Ponces, J. (1993) Col·lecció Punt de referència: Paràlisi cerebral, què ens cal saber?. Barcelona: Ed. Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social.
- Ríos, Blanco, Bonany, Carol (1998). Actividad Física Adaptada. El juego y los alumnos con discapacidad. Barcelona: Ed. Paidotribo.
- Ríos, M. (2003). Manual de educación física adaptada al alumnado con discapacidad. Barcelona: Ed. Paidotribo.
- Toro, S.; Zarco, J. (1998). Educación Física para niños y niñas con necesidades educativas especiales. Málaga: Ed.Aljibe.
- DIVERSOS AUTORS (1994). Dossier: Activitats físiques adaptades. Apunts, núm. 38, octubre 1994, Barcelona: Ed. INEFC.
- DIVERSOS AUTORS (2000). Dossier: Educació Física, esport i atenció a la diversitat. Apunts, núm. 60, any 2000, Barcelona: Ed. INEFC.
- DIVERSOS AUTORS (2002). Monogràfic REVISTA MINUSVAL, número especial: El Deporte Adaptado. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales - IMSERSO.
- DIVERSOS AUTORS (2003). Monogràfic REVISTA MARCA, número especial, Noviembre 2003: Guía de deportes de discapacitados. Madrid: Ed. Grupo Recoletos.

ABSTRACT

El aprendizaje motor en las personas con discapacidad es un proceso generalmente complejo, que presenta rasgos diversos y atraviesa diferentes fases, y que se encuentra muy marcado por las variables situaciones funcionales de cada persona además de por las posibles implicaciones personales y colectivas a las que ésta está sometida.

Por este motivo, es necesario conocer determinados conceptos básicos del tema, en especial los relacionados con el aprendizaje motor de estas personas, y algunos recursos didácticos y metodológicos que faciliten su desarrollo motor en un ambiente que potencie su desarrollo, que sea motivador e integrador, que no marque diferencias entre ellas y otros grupos, y que respete en todo momento su diversidad.

Motor learning in people with disabilities is a generally complex process, with different phases and of different signs, extremely marked by their variable functional conditions, apart from the possible personal and collective implications the person is submitted to. For this reason, it is necessary to know some basic concepts, especially concerning their motor learning, and some didactic and methodological resources that enhance their motor development in a motivating, facilitating, and integrating atmosphere, which makes no differences with other groups and always respecting their diversity.

L'apprentissage moteur chez les personnes présentant un handicap est un processus généralement complexe, avec différentes phases et différents symptômes, plus marqués selon les différentes situations fonctionnelles et qui dépendent des implications personnelles et collectives auxquelles ces personnes sont soumises.

Il est pour cela nécessaire de connaître certains concepts de base, en particulier en ce qui concerne l'apprentissage moteur, et certains ressources didactiques et méthodologiques facilitant son développement moteur dans un cadre motivant, simplifié et intégrateur, sans différences avec d'autres groupes et respectant à tout moment la diversité.

